

Het pestprotocol

Inleiding

Waarom een pestprotocol?

KC De Terp wil haar kinderen een veilig pedagogisch klimaat bieden, waarin zij zich harmonieus en op een prettige en positieve wijze kunnen ontwikkelen. De leerkrachten bevorderen deze ontwikkeling door het scheppen van een veilig klimaat in een prettige werksfeer in de klas en op het schoolplein. In veruit de meeste gevallen lukt dit door de ongeschreven regels aan te bieden en deze te onderhouden, maar soms is het gewenst om duidelijke afspraken met de kinderen te maken. Eén van die duidelijke regels is dat kinderen met respect met elkaar dienen om te gaan. Dat het niet altijd als vanzelfsprekend wordt ervaren, geeft aan dat we het kinderen moeten leren en daar dus energie in moeten steken. Ons pedagogisch uitgangspunt is dat alle kinderen met elkaar moeten *leren* omgaan.

Dat leerproces verloopt meestal vanzelf goed, maar het kan ook voorkomen dat een kind in een enkel geval door andere kinderen wordt gepest. Dan kan een kind zodanig in de knoop komen met zijn schoolomgeving, dat de ongeschreven regels van de leerkracht niet meer voldoende veiligheid bieden en daarmee de gewenste ontwikkeling onderbreken. In een dergelijk geval is het van groot belang dat de leerkracht onder ogen ziet, dat er een ernstig probleem in zijn of haar groep is. In een klimaat waarin het pesten gedoogd wordt, worden ook de pedagogische structuur en de veiligheid daarin ernstig aangetast. Wij vinden dat een niet te accepteren en ongewenste situatie. Dit protocol is een vastgelegde wijze waarop we het pestgedrag van kinderen in voorkomende gevallen benaderen. Het biedt alle betrokkenen duidelijkheid over de impact, ernst en ook specifieke aanpak van dit ongewenste gedrag.

Begripsomschrijvingen

Plagen en pesten, wat is daar het verschil tussen?

Iemand op het schoolplein een stevige duw geven kan plagen zijn, maar het kan net zo goed gaan om echt pestgedrag. We spreken over plagen wanneer kinderen over en weer min of meer aan elkaar gewaagd zijn en het vertoonde gedrag een uitnodigend karakter heeft om iets terug te geven vanuit een onschuldige sfeer. Het gaat dan om een prikkelend spelletje, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Er is sprake van een pedagogische waarde: door elkaar uit te dagen leren kinderen goed om met allerlei conflicten om te gaan. Dat is een vaardigheid die later in hun leven van pas komt bij conflicthantering, waar iedereen in zijn leven mee te maken krijgt.

Bij pesten is er niet langer sprake van gelijkheid tussen beide partijen: er is een slachtoffer dat langdurig blootstaat aan negatieve psychische en/of fysieke handelingen.

Cyberpesten

Cyberpesten (of digitaal pesten) is het plagen, pesten of misbruiken via het Internet en/of via de mobiele telefoon. Cyberpesten kan nog veel harder zijn dan pesten in het gewone, dagelijkse leven. Dit komt doordat de daders gemakkelijk anoniem kunnen blijven, zij geen reactie van de ander zien en de reikwijdte van het Internet veel groter is. Tegelijkertijd komen de kinderen er op steeds jongere leeftijd mee in aanraking. Pesten via Internet kan verder gaan dan een geintje. Van de neiging die jongeren hebben om grenzen op te zoeken, kunnen anderen de dupe worden. Het is online lastig te bepalen of een 'grapje' ook zo over komt op de ontvanger. Problematisch is dat wat op Internet gebeurt niet zomaar weer verdwenen is, iets wat jongeren zich niet altijd realiseren. Online treiteren gebeurt regelmatig. Nagenoeg altijd is er een relatie tussen offline en online pesten en hebben de pesters er online dus vooral nieuwe toepasbare middelen bij. Net als bij 'gewoon' pesten gaat het vaak om schelden, roddelen en buitensluiten. Maar via Internet zijn er nog meer manieren om iemand het leven zuur te maken. Cyberpesten is een stuk laagdrempeliger en gebeurt vaak anoniem. Het speelt zich vaak buiten het gezichtsveld van ouders en leerkrachten af en heeft grote impact op het slachtoffer. Deze voelt zich nergens meer veilig. De overgrote meerderheid van de kinderen praat er niet met volwassenen over als ze online worden gepest.

We zijn er ons op KC De Terp terdege van bewust dat online pesten een steeds vaker voorkomende vorm van pesten is. Online pesten gebeurt vrijwel

altijd buiten schooltijd. Toch heeft het op school dermate veel invloed en gebeurt het vaak tussen klasgenoten waardoor aandacht eraan besteden van essentieel belang is. Vooral kinderen in de bovenbouw krijgen hier mee te maken.

Voorbeelden van specifiek pestgedrag:

Verbaal:

- Vernederen: "Haal jij maar alleen de ballen uit de bosjes, je kunt niet goed genoeg voetballen om echt mee te doen".
- Schelden: "Viespeuk, etterbak, mietje" enz.
- Dreigen: "Als je dat doorvertelt, dan grijpen we je.
- Belachelijk maken, uitlachen bij lichaamskenmerken of bij een verkeerd antwoord in de klas.
- Kinderen een bijnaam geven op grond van door de kinderen als negatief ervaren kenmerken. (rooie, dikke, dunne, flapoor enz)
- Gemene briefjes schrijven om een kind uit een groepje te isoleren of echt steun te zoeken om samen te kunnen spannen tegen een ander kind.

Fysiek:

- Trekken en duwen of zelfs spugen.
- Schoppen en laten struikelen.
- Krabben, bijten en haren trekken.

Intimidatie:

- Een kind achterna blijven lopen of een kind ergens opwachten.
- Iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klem zetten tussen de fietsen.
- Dwingen om bezit dat niet van jou is af te geven.
- Een kind dwingen bepaalde handelingen te verrichten, bijvoorbeeld geld of snoep meenemen.

Isolatie:

- Steun zoeken bij andere kinderen zodat het kind niet wordt uitgenodigd voor partijtjes en leuke dingetjes.
- Uitsluiten: het kind mag niet meedoen met spelletjes, niet meelopen naar huis, niet komen op een verjaardag.

Stelen of vernielen van bezittingen:

- Afpakken van schoolspullen, kleding of speelgoed.
- Beschadigen en kapotmaken van spullen: boeken bekladden, schoppen tegen en gooien met een schooltas, banden van de fiets lek steken.

Cyberpesten

- Pest-mail: via de mail schelden, beschuldigen, roddelen en beledigen
- Stalking: het stelselmatig lastig vallen van iemand door het blijven sturen van berichten of hatemail.
- Dreigen met geweld in chatrooms.
- Zonder toestemming publiceren van foto's en filmpjes
- Cyberbaiting: leerkrachten en/of leerlingen worden uitgedaagd en hun reactie wordt gefilmd en op internet gezet.
- Ongewenst contact met vreemden.
- Sexting en webcam-seks: beelden die ontvangen worden kunnen opgeslagen worden en te zijner tijd worden misbruikt.
- Hacken, gegevens stelen of instellingen aanpassen.
- Identiteitsfraude, leerlingen doen zich voor als iemand anders en plaatsen namens die persoon berichtjes.
- Dreigtweets en andere online bedreigingen. Het verschil tussen pesten en plagen is gelegen in het bedreigende en vooral systematische karakter. We spreken van pestgedrag als het daarnaast ook nog eens regelmatig gebeurt, waardoor de veiligheid van de omgeving van een kind wordt aangetast. De omgeving is van cruciaal belang. Daar waar gepest wordt is iedereen betrokken en er is altijd sprake van een groepsproces. In onze aanpak benaderen we niet alleen de betrokkenen, maar werken we aan een veiligere omgeving met de hele groep.

Uitgangspunten bij ons pestprotocol

1. Als pesten en pestgedrag plaatsvindt, ervaren we dat een als probleem op ons kindcentrum zowel voor de leerkrachten als de ouders, de kinderen, de gepeste kinderen, de pesters en de 'zwijgende' groep kinderen.

2. De school heeft een inspanningsverplichting om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken door het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als ongewenst gedrag wordt ervaren en in het geheel niet wordt geaccepteerd.
3. Leerkrachten en andere medewerkers van ons KC moeten tijdig inzien en alert zijn op pestgedrag in algemene zin. Indien pestgedrag optreedt, moeten zij duidelijk stelling en actie ondernemen tegen dit gedrag.
4. Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen weer optreedt, voert de school de uitgewerkte protocollaire procedure uit.
5. Dit pestprotocol wordt door het hele team, een oudervertegenwoordiging en leerlingen onderschreven en ook alle ouders ter inzage aangeboden.

Inhoud

Preventieve maatregelen:

1. De leerkracht bespreekt met de leerlingen de algemene afspraken en regels in de klas als normaal gebruikelijk aan het begin van het schooljaar. Het onderling plagen en pesten wordt hier benoemd en besproken in alle groepen van de school op het niveau van de groep.
2. In de bovenbouw wordt ook aandacht besteed aan online veiligheid. Bijvoorbeeld door afspraken over chatgroepen te maken of bureau Halt uit te nodigen ter voorlichting over online veiligheid. Het bijgevoegde Internetcontract wordt besproken en centraal opgehangen in het lokaal. Tevens wordt er ieder jaar vanaf groep 6 aandacht besteed aan mediawijsheid en online-veiligheid in de breedste zin van het woord.
3. Voor de herfstvakantie wordt in alle groepen expliciet aandacht besteed aan het creëren van een positief groepsgevoel bijvoorbeeld d.m.v. het boek "de gouden weken", de stappen van Kees Overveld uit het boek "groepsplan gedrag", het kennismakingsrondje van de interne vertrouwenspersonen en de afspraken die iedere groepsleerkracht maakt met de groep.

4. Indien de leerkracht aanleiding daartoe ziet, besteedt hij of zij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groepsgesprek.
5. Er wordt gewerkt aan een veilige sfeer in de groep. Hiervoor wordt bijvoorbeeld gebruik gemaakt van de methode voor sociaal emotionele ontwikkeling: Leefstijl en het boek "Grip op de groep".
6. Tijdens de 'de week tegen pesten' wordt preventief aandacht besteed aan het onderwerp pesten. De nadruk op dit soort momenten ligt op het voorkomen ván.
7. Gedurende het jaar komt het onderwerp in verschillende vormen preventief ter sprake. Dat kan bijvoorbeeld n.a.v. een voorleesboek, een gebeurtenis uit het nieuws zoals De Week van het Respect of op het moment dat de klassenafspraken geëvalueerd worden.

Procedure bij pestgedrag in 4 stappen:

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar pesten proberen zij en wij:

STAP 1:

Er eerst zelf (en samen) uit te komen.

STAP 2:

Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt (in feite het onderspit delft en verliezer of zondebok wordt) heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de meester of juf voor te leggen.

STAP 3:

De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderingsgesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken. De vijf sporenaanpak kan worden gebruikt (vooral de rol van de middengroep wordt niet vergeten). Voor de uitleg van de vijfsporenaanpak verwijzen we naar de bijlage.

STAP 4:

Bij herhaaldelijke ruzie / pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een gesprek met de leerling die pest /ruzie maakt. Eventuele consequenties worden geschetst.

- *De leerkracht bespreekt de situatie met de IB-er*
- *De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen*
- *Pester leest een boek over pestgedrag en schrijft er een verslag over*

- *Stap terug formulier wordt door pester ingevuld voor het gepeste kind. Bij jongere kinderen (groep 1 t/m 3) kan gedacht worden aan een tekening die de pester maakt voor het gepeste kind.*
- *De ouders worden geïnformeerd van zowel de pester als het gepeste kind, het stap terug formulier wordt besproken. Zie bijlage stap terug formulier.*
- *leerkracht probeert in goed overleg met betrokken ouders samen te werken aan een bevredigende oplossing*
- *digitaal acties en gesprekken noteren bij pester en gepeste leerling en bij overdracht vermelden voor volgende leerkracht. Verslagen maken van gesprekken voor ouders van betrokken leerlingen*
- *Pestgedrag wordt binnen het team gemeld zodat al het personeel alert kan reageren.*
- *Als het pestgedrag blijft voortduren, roept de school de hulp in van externe expertise.*
- *Indien dit alles niet leidt tot een verbetering zullen ouders opnieuw in een gesprek op de hoogte worden gesteld van de procedure. Zij worden in dit gesprek geïnformeerd over een eventuele schorsingsprocedure.*

VIJF SPORENAANPAK

Alle partijen die te maken hebben met pesten worden betrokken. Hieronder wordt aangegeven wat je kunt doen:

Het gepeste kind

De begeleiding van het gepeste kind is van groot belang. Het kind is eenzaam en slachtoffer en heeft recht op professionele zorg vanuit de school. Naast het voorkomen van nieuwe ongewenste ervaringen staat het verwerken van de ervaringen. Dit gebeurt door achtereenvolgens:

- Gesprekken met bij voorkeur de groepsleerkracht of, als het kind daar behoefte aan heeft, de vertrouwenspersoon. Bij het monitoren van ontwikkelingen is het van belang naast incidentele momenten ook vaste momenten van gesprek in te bouwen waarin het kind gevraagd wordt naar de gewenste vooruitgang. Het doel is tweeledig: zowel het signaleren van nieuwe prikkels het verwerken van eerdere ervaringen.
- Schriftelijke verwerking door het kind. het kind krijgt de beschikking over een "verwerkingsschrift" dat op elk gekozen moment door het kind kan worden ingevuld binnen en buiten schooltijd. Het gaat hier om een vertrouwelijk instrument van kind en leerkracht. Het kind krijgt op die manier de gelegenheid de traumatische ervaringen van zich af te schrijven/tekenen.
- Denk zo nodig samen met de IB-er mee over mogelijkheden voor een sociale weerbaarheidstraining.

De pester

De pesters hebben in ons pedagogisch stelsel ook recht op hulp. Die hulp kan bestaan uit de volgende activiteiten:

- Een gesprek vanuit het protocol waarin ondubbelzinnig zal worden aangegeven welk gedrag niet geaccepteerd wordt op de school. Dit gesprek wordt gevoerd als een slecht- nieuwsgesprek. Er wordt een stap terug formulier ingevoerd en digitaal notities gemaakt in Parnassys. Een duidelijke afspraak voor een vervolgesprek op termijn ongeacht de ontwikkelingen en welke consequentie er zal volgen indien het pestgedrag toch weer voorkomt.
- Tegelijk zijn we ons er terdege van bewust dat er vaak een reden áchter het pestgedrag zit. Enerzijds wordt het pestgedrag vanzelfsprekend afgekeurd, anderzijds verdient ook de pester aandacht en zorg. De consequentie die het pestgedrag heeft en de zorg voor deze leerling gaan hierin gelijk op. Het één kan niet zonder het ander; al zal de balans

in eerste instantie liggen op de consequentie en het afkeuren van het gedrag.

- Denk zo nodig samen met de IB-er mee over mogelijkheden voor een sociale vaardigheidstraining.

De zwijgende middengroep en 'meelopers' erbij betrekken

De zwijgende middengroep is al eerder beschreven in dit stuk van cruciaal belang in de aanpak van het probleem. Als de groep eenmaal in beweging is gebracht, hebben kinderen die pesten veel minder te vertellen. Deze middengroep is eenvoudig te mobiliseren, niet alleen door de leerkracht, maar ook door de ouders.

Vaak is deze groep zich minder bewust van hun rol in het geheel. En daar ligt ook de grootste uitdaging en tegelijk een kans. Door deze groep dat inzicht wel te geven en deze kinderen zich bewust te maken van de kracht van een groep kunnen zij het pestgedrag in sommige gevallen zelfs helemaal laten stoppen.

Soms hebben deze kinderen er een belang bij om meeloper te zijn of deel uit te maken van de zwijgende middengroep. En begrijpelijk; vaak om te voorkomen zelf gepest te worden. Als zij echter ervaren niet alleen te staan en samen als groep het pestgedrag af te keuren, wordt groepsgedrag in positieve vorm omgebogen.

- In de klas weten alle klasgenoten wie er gepest wordt en wie pest. Toch wordt er niet over gepraat.
- Praat met deze groep over pesten en hun eigen rol daarbij. Doe dat eerst aan de hand van een algemeen boek, filmpje of ander materiaal.
- Leer kinderen met kleine groepjes op te treden als ze getuigen zijn van pestgedrag.

KC/ het team

- Uitgangspunt is het tot stand brengen van een algemeen beleid van het KC rond veiligheid en pesten waar het gehele kindcentrum bij betrokken is. Positief voorbeeldgedrag en het creëren van positieve groepsvorming is een must.
- Van belang is dat de school zich bewust wordt van het probleem en duidelijk stelling neemt.
- Jaarlijks evalueren wat er is gebeurd en alle afspraken doornemen en eventuele aanpassingen toevoegen, zodat het voor iedereen blijft leven.
- Noteer individuele acties passend bij het Pestprotocol in de overdracht en geef het op die manier door aan de collega van de volgende groep.

Ouders

Voor de ouders van het gepeste kind is het van belang dat KC De Terp ernst maakt met de aanpak van het pesten. Met de ouders van het gepeste kind zal overleg zijn over de aanpak en de begeleiding van hun kind. De ouders van de pesters moeten op de hoogte zijn van wat er met hun kind gebeurt. Zij hebben er recht op te weten dat hun kind in sociaal opzicht bepaald zorgwekkend gedrag vertoont dat dringend verbetering behoeft.

De ouders van de zwijgende middengroep en de meelopers moeten zich bij de leerkracht kunnen melden als zij van hun kind horen dat er een kind gepest wordt. Ook voor ouders moet een klimaat geschapen worden waarin het duidelijk is dat de school open staat voor dit soort meldingen.

Ouders kunnen hun kinderen zeggen dat zij pesten ten aller tijden afkeuren. Dat als hun kind het ziet, het zeker niet mee moet pesten, maar stelling moet nemen. Indien het kind die stelling niet durft te nemen, het gebeuren altijd aan de ouders of aan de leerkracht moet vertellen. Praten over pesten is fundamenteel iets anders dan klikken. Ouders kunnen hun kind daarin ondersteunen en begeleiden.

Ouders van het slachtoffer

- Ouders van het gepeste kind serieus nemen. Zij hebben een lange weg bewandeld voordat ze naar de school komen.
- In samenwerking tussen school en ouders het pestprobleem aanpakken.

Ouders van de pester

- De meeste ouders van de pester hebben vaak niets door en schrikken erg als blijkt dat hun kind pest.
- Ze zullen hun kind aanspreken op zijn gedrag.
- Lastiger is het als ouders zeggen "mijn kind doet dat niet" of "wat een onzin, iedereen moet voor zichzelf opkomen". Ouders herkennen het pestgedrag niet en vinden het overdreven dat het KC dit gedrag als pesten betitelt en hen hierop aanspreekt.

Wat te doen als ouders ontkennen?

- Maak duidelijk dat de school een veilige plek is voor iedereen, dus ook voor het gepeste kind. Het KC doet er alles aan om dit voor elkaar te krijgen, vraag hun medewerking om dit voor elkaar te krijgen. Maak afspraken met hen hoe het pesten aangepakt wordt en wat je van hen en hun kind verwacht.

Tot slot

Zoals eerder beschreven is pesten voor KC De Terp een dermate ernstig en serieus te nemen onderwerp dat vooral in de preventie ervan de meeste aandacht moet zitten.

Dit protocol is echter van groot belang, zodat op het moment dat pesten tóch plaatsvindt de juiste stappen, de goede acties en de juiste procedure doorlopen wordt.

Het aandacht besteden aan de preventie van o.a. pesten doen wij op de De Terp met een zogeheten Pedagogische Huisstijl. Informatie daarover is terug te vinden op de website, is op te vragen op school of wordt graag in een gesprek nader toegelicht.

Team KC De Terp

Literatuur pesten

Spel

- Pestkwartet
- Kaartjes digitaal pesten en kaartjes traditioneel pesten
- Overige materialen uit de niet pest kast

Boeken voor kinderen

- Feel good for kids van Marja Baselaar
- Leefboek voor kinderen van Theo Legters
- Kom op Tom van Marieke Simons
- Kleien ezel en het zwarte schaapje van R. Kromhout
- Tip de muis vindt pesten niet leuk van A. Casalis
- Operatie Flapoor van L. van Grootel
- Dik is dapper van G. Sonnemans
- De pestkoppenschool van Anne Sabels
- De ongelofelijke Leonardo van Thijs Goverde
- Schuilvinken van Rebecca Noldus
- Pestmeiden van Jacqueline Wilson
- Ik weet je te vinden van Nelly van Kaathoven
- Pesten doet pijn van JF van der Poel
- Donna Lisa van Mirjam Oldenhove
- Operatie zeer ernstige ramp van Tosca Menten
- Stress in groep 6 van Hans Mijnders
- Ff dimmen van E. Rooijers
- Online van I. Boter
- Overleven in groep 7 van Hans Mijnders
- En de groeten van groep 8 van Jacques Vriens
- Ff wachtuh van Hans Mijnders

Internet

- www.pestweb.nl
- www.weetwatjetypt.nl
- www.bobvandermeer.info
- www.pestten.net
- www.digibewust.nl
- www.pestenislaf.nl
- www.mijnkindonline.nl
- www.sjin.nl/pesten
- www.mijnleerlingonline.nl

Stap-terug formulier!

Naam leerling: _____

Datum: _____

Wat is er zojuist gebeurd?

Hoe denk je dat het andere kind/ de groep zich voelde?

Andere kind	De groep

Hoe had je anders kunnen reageren?

Waarom kun je beter anders reageren?

Hoe pak je het de volgende keer aan?

Handtekening ouder/verzorger:

Internet contract KC De Terp

Ik beloof dat ik me aan de volgende afspraken zal houden :

- Ik zal nooit, zonder toestemming, op internet mijn persoonlijke informatie doorgeven zoals ;
 - Mijn naam, adres en telefoonnummer
 - Het werkadres en telefoonnummer van mijn ouders

- Ik zal steeds gericht zoeken naar informatie en dus nooit zomaar zoeken naar informatie over seks en geweld. Ook zal ik geen spelletjes spelen of filmpjes op YouTube kijken die niets met de les of opdracht te maken hebben

- Ik vertel het de leerkracht meteen als ik informatie zie waardoor ik me niet prettig voel

- Ik zal nooit afspreken met iemand die ik op internet heb ontmoet zonder toestemming van de leerkracht

- Ik gebruik geen rare, lelijke of kwetsende woorden als ik aan het mailen, chatten op appen ben

- Een e-mail door mij geschreven, mag altijd door de leerkracht gelezen worden.

- Ik zal nooit antwoorden op berichten die onprettig zijn. Het is niet mijn schuld dat ik zulke berichten krijg. Ik vertel het de leerkracht meteen!

- Bij het downloaden van informatie of andere bestanden vraag ik altijd eerst toestemming aan de leerkracht.